

N:o 147.

Af herr **D. K. Bergström**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och framläggande af förslag till lagstiftning i fråga om tvister mellan arbetare och arbetsgifvare.

Bland de sociala spörsmål, som sedan länge tagit uppmärksamheten i anspråk i de flesta länder och som det äfven hos oss ligger nära till hands att söka utreda och lösa, är frågan om att åstadkomma en ändamålsenlig lagstiftning till biläggande af rätts- och intressetvister mellan arbetare och arbetsgifvare.

Det är en erfarenhet, som gjorts och göres öfver allt, äfven hos oss, att långvariga tvister mellan arbetare och arbetsgifvare ofta lända båda parterna till stor skada. Äfven der en dylik tvist eller strid, hvilken måhända förts med de skarpaste vapen, slutar med en lösning, som erkännes vara god, har man skäl att fråga sig, om icke denna lösning borde kunnat vinnas för billigare pris och under gynsamare villkor för båda de stridande parterna. Och det är en naturlig åtgärd, att samhället söker göra hvad det kan för att nedbringa krigskostnaderna eller, om man ser dem från en annan synpunkt, offren å såväl arbetsgifvares som arbetarnes sida till ett minimum.

Ur dylika betraktelser hafva sträfvandena framgått att så skyndsamt som möjligt afgöra och bilägga uppkommande tvister mellan arbetarne och deras arbetsgifvare genom användande af *skiljedomstolar*, *näringsdomstolar*, *förlikningsnämnder* m. fl. inrättningar, olika i olika länder.

Äfven i vårt land har frågan om lagstiftningsåtgärden i dylik riktning bragts å bane, nemligen genom två motioner, väckta i Andra Kammaren af herr Richard Gustafsson vid 1887 års januari- och maj-

riksdag, och genom två motioner, väckta i Andra Kammaren af herr Ernst Beckman vid 1892 och 1893 års riksdagar. Herr Richard Gustafssons motioner afsågo inrättande af lagstadgade skiljedomstolar mellan arbetare och arbetsgifvare, herr Ernst Beckmans deremot en lagstiftning om förliknings- och skiljenämnder. Båda motionärerna påyrkade utredning och framläggande af förslag inför Riksdagen.

De tvenne gånger, det nu ifrågavarande ämnet på grund af herr Beckmans motioner var före under senaste treårsperiod, tillvann det sig ganska mycket beaktande såväl inom de utskott, dit Andra Kammaren hänvisat motionerna, som vid kammarens slutliga behandling af ärendet. Om man genomgår det utskottsbetänkande (Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 11), som afgafs vid 1893 års riksdag, d. v. s. senaste gången frågan varit före inom Riksdagen, och hvilket, i olikhet med utskottsbetänkandet från år 1892, afstyrkte herr Beckmans motion, skall man finna, att anledningen till detta afstyrkande hufvudsakligen var af formel natur. Utskottet anmärker mot motionären, att han lemnat frågan om »rättstvister» mellan arbetare och arbetsgifvare helt och hållet å sido, hvarefter utskottet yttrar:

»Enligt utskottets åsigt kan svårligen från statens sida vidtagas mått och steg för förliknings- och skiljenämnders införande i vårt land, utan att i sammanhang dermed frågan om frivilliga inrättningar för rättstvisters afgörande komme på tal.

I 1887 års ofvannämnda lag om skiljemän hafva vi en grund, hvarpå utan större svårighet skulle kunna byggas, för att med ett jemförelsevis enkelt lagstiftningsarbete bereda tillfälle till upprättande af *frivilliga* såväl skiljemannainrättningar för rättstvister som förliknings- och skiljenämnder för intressetvister.»

Utan att här närmare ingå på frågan om användbarheten af 1887 års lag om skiljemän såsom grund för ett dylikt lagstiftningsarbete, ansluter jag mig för min del fullständigt till den af 1893 års utskott uttalade uppfattningen, att, när en utredning och eventuelt ett lagstiftningsarbete på detta område skola företagas, dessa böra omfatta såväl rätts- som intressetvisterna mellan arbetsgifvare och arbetare. Frågan öfverlemnas i sådant fall till regeringens förberedande pröfning i hela dess vidd, och detta synes mig fördelaktigt ur flera synpunkter, icke minst ur den, att Riksdagen då icke behöfver i förväg och i frågans outredda skick göra något uttalande eller ens någon antydan om, huru Riksdagen anser den bäst kunna lösas.

I enlighet med denna min uppfattning, och då mitt yrkande kommer att gå ut på frågans utredning i hela dess vidd, har jag icke heller för

egen del någon anledning att i denna motion inlåta mig på någon undersökning eller uttala någon åsigt rörande bästa sättet för frågans lösning.

Att en lösning af ifrågavarande sociala spørsmål är önskvärd och bör eftersträvas äfven i vårt land, derom torde meningarna med hvarje år, som går, bli allt mera eniga, inom alla lager af samhället. I saknad af en tillfyllestgörande arbetsstatistik har det varit mig omöjligt att här framställa någon öfversigt öfver de senare årens tvister mellan arbetare och arbetsgifvare i vårt land, öfver antalet arbetsinställelser och arbetsstängningar, öfver antalet i tvisterna inbegripna arbetare och arbetsgifvare, öfver de offer af ekonomisk och annan art, som strejkerna och arbetsstängningarna kostat de stridande parterna o. s. v. Men i detta fall lär erfarenheten — äfven utan en sådan statistisk öfversigt — gifva såväl den ene som den andre tillräckliga vittnesbörd från olika delar af vårt land om att de sätt, som för närvarande merendels komma till användning, då det gäller att slita tvister mellan arbetare och arbetsgifvare, icke äro till synnerlig fördel, vare sig för de tvistande eller för samhället.

På grund af hvad jag nu i korthet anfört, tillåter jag mig föreslå:

att Riksdagen måtte i skrifvelse till regeringen anhålla om utredning, i hvad mån en ändamålsenlig lagstiftning till biläggande af rätts- och intressetvister mellan arbetare och arbetsgifvare må genom utveckling af gällande eller antagande af ny lag kunna vinnas; samt anhålla, att regeringen ville, efter verkställd utredning, inför Riksdagen framlägga de förslag, hvar till utredningen kan föranleda.

Stockholm den 27 januari 1895.

David Bergström.

I motionens syfte instämma:

Fridtjuv Berg.

Magnus Höjer.

C. G. Thor.

Johannes Svensson.

Oskar Eklund.

Adolf Aulin.